

Az európai textil- és ruházati szociális partnerek aktuális témái

Vujkov Krisztina

Az Európai Unióban működő textil- és ruházati szociális partnerek rendszeresen tartanak munkabizottsági üléseket. A 2011. június 20–23. között Berlinben tartott ülésen néhány igen fontos témát beszéltek meg.

Kereskedelempolitika

Az alapanyag árak emelkednek, de nagy kérdés, hogy a megemelkedett árakat a vállalatok hogyan tudják illetve tudják-e egyáltalán érvényesíteni a vevőiknél. Ezt nehéz meghatározni az ipar teljes egészére, sok mindentől függ, főleg a vevő típusától és az alapanyagok árától. A legtöbb esetben a vállalatoknak sikerült a megnövekedett költségeiket az eladási árakban érvényesíteni, ha nem is teljes mértékben. Az alapanyag árak emelkedése miatt viszont a vállalatoknak egy másik része teljesen más irányban indult el: olcsóbb alapanyagokat kezdtek vásárolni, ezzel párhuzamosan azonban gyengébb minőségben. Van olyan vevő, ahol ez utóbbi esetben is el lehetett fogadtatni egy csekély áremelést, többnyire azon termékek esetében, amelyek nem változnak egyik szezonról a másikig.

A pamut ára sajnos az utóbbi időben jelentősen megemelkedett, ez okozza a lehető legnagyobb problémát a vállalatok részére. Ugyanakkor pl. Rotterdamban, de több német kikötőbe is nagyon alacsony áron érkeznek be nagyon olcsó pamutárak. A vámhatóságok jelentése szerint 1 €/termék áron érkeznek be hatalmas mennyiségű európai kikötőkbe. Ez már dömpinget feltételez. Az értekezlet résztvevői kérték az EU szintű szociális partnereket, hogy nézzenek utána ennek a bejelentésnek, már csak azért is, mert az indiai pamut exportra korlátozások vannak érvényben. Fontos, hogy ez teret kapjon EU szinten.

Nagy bajban vannak a belga vállalatok főleg a munkaruházati ágazatban és a kormányzati szerződések vonatkozásában, mivel ebben a szegmensben az árakat nem lehet növelni. Inkább lejjebb kell menniük vállalási áraikkal annak érdekében, hogy további megrendeléseket kapjanak. Még azok a vállalatok is nehézségekbe ütköznek, amelyek saját címkével ellátott termékeket gyártanak és forgalmazznak. Nehéz áremelést elérni, még ennek indoklásával is.

Azokban az országokban, ahol főleg a bérmunkavégzés jellemző, ott a vállalatoknak inkább az volt a probléma legfőbb forrása, hogy a munkabér-költségek emelkedtek. Csak úgy tudják megtartani ügyfeleiket, ha olcsóbb és gyengébb minőségű alapanyagokat szereznek be.

Átrendeződés figyelhető meg termelés kihelyezés szempontjából. Kínából is áthelyezik a termelést az Európai Unióba, mégpedig a hazai bérek emelkedése, a magasabb fuvar-költségek, a magasabb szintű minőségi követelmények/igények, a gyorsabb válaszadás követelménye miatt. Ennek a termelésáthelyezésnek a Pán-

Euromed övezetbe történő átcsoportosítása nem zökkenőmentes, mivel a termelési kapacitások ott is végesek. (Egyébként az USA is hasonló problémákkal küzd: Kínából helyez át termelést más ázsiai országokba, pl. Vietnámba, Bangladesbe valamint Közép- és Dél-Amerikába. Ez utóbbinál a kapacitásokat már leépítették és a know-how is „eltűnt”).

Az importstatisztikai adatok szerint azonban Kína még mindig óriási kibocsátást valósít meg. Kétségtelenül van egy termeléskihelyezési irányzat, de ennek legnagyobb kedvezményezettje minden

bizonytal Törökország lesz, amelynek megvan a teljes termelési láncolata, de Törökország mellett a kelet-európai országok is bekapcsolódnak ebbe a folyamatba.

Kína is drágul tehát, a termelés egyre jobban kihegyeződik az Euromed területek felé, a bérmunka tekintetében pl. Tunéziába (a tunéziai forradalom miatt a legtöbb vállalatnak logisztikai problémái vannak, ami viszont meghosszabbítja a termelési átfutási időt, amit a vállalatok a vevőik felé nem engedhetnek meg maguknak) és Marokkóba.

A legnagyobb probléma viszont az Európai Unió számos vállalatánál jelentkezik, ahol immár eltűnt a szaktudás a bérmunka-kereskedelem és az EUR1 igazolás alkalmazása területén. Egyre többen keresik a növekvő lehetőségeket Makedóniában és újítják meg ismét kapcsolataikat Romániában, Bulgáriában, Portugáliában, ahol a korábban leépített termelési kapacitásokat újra építik és ahhoz, hogy életben maradhassanak, klaszterekbe tömörülnek.

Az EU IPR (Szellemi Termékek Tulajdonjoga) stratégiája

Az IPR stratégia az Európai Unió 2020-as stratégiájának részét képezi.

Egészséges egyensúlyt szeretnének megteremteni a kreáció és az innováció között, amely kereteken belül biztosított az kreatörök számára az elismerés és a beruházás, ahol az innovatív termékekre és szolgáltatásokra az IPR védelem érvényesül.

Egy tanulmány részeként azt is vizsgálni fogják, hogy milyen gazdasági és szociális/társadalmi kihatásai vannak annak, ha kereskedelmi titkokat szegnek meg, éppen a törvényesség határait súrolva „parazita/élősködő” másolatok látnak napvilágot és próbálnak gazdasági előnyökre szert tenni az EU övezeten belül.

2011 májusában az Európai Bizottság kiadott egy tervanyagot olyan kezdeményezésekre, amelyek a másolás, kalózkodás elleni lépéseket hivatottak javítani. Ezzel a dokumentációval a Bizottság tulajdonképpen elismeri, hogy a szellemi termékek jogára a megfelelő szintű támogatás elengedhetetlen Európa gazdasága számára. Ez a stratégia kezdeményezéseket fogalmaz

meg a szabadalmakra, márkajelzésekre, copyright licencre, az IPR ösztönzésére (beleértve az illegális letöltéseket is), a vámkontrollra, az „árva-munkákra” (ahol a könyvek vagy cikkek copyright-ja megvan ugyan, de a forgalmat a szerző nem követhető nyomon).

Munkálatok kezdődnek egy egységesített és specializált szabadalmi bíróság felállítására a klasszikus és a jövőbeni európai szabadalmakra egyesített hatással. Ez remélhetőleg csökkenteni fogja a pereskedési költségeket és megrövidíti a szabadalmi perek lezárására szükséges időt, így remélhetőleg emelkedni fog az üzlet jogi biztosításának háttére is.

A kereskedelmi márkajelzéseket az Európai Unió a tagállamokban már majdnem 20 éve harmonizálta, a közösségi márkajelet is immár 15 éve hozták létre, de még mindig egyre nagyobb igény van arra, hogy egy sokkal körvonalazottabb, hatékonyabb és állandó regisztrációs rendszer működjék. A Bizottság terveit 2011-ben bemutatja javaslatait mind EU szintű, mind pedig nemzeti szintű kereskedelmi márkajelző rendszer modernizálására, amelyet adaptálni kívánnak az internet területre is.

Míg a copyright nagy része már harmonizált, a jogokat még mindig csak nemzeti szinten jegyzik. A terv az, hogy 2011 második felére olyan javaslat szülessen, amelynek célja a copyright hatékony, területeken átnyúló kollektív menedzsmentje számára jogi keret létrehozása. Ez átláthatóságot szándékol biztosítani.

Az IPR-el kapcsolatosan számos iparág érintett (zenei, video, digitális ágazatok mindösszesen), de a textil- és ruházati ágazatok működésében is elengedhetetlen egy jól működő IPR rendszer. Ezért az ágazat üdvözli a Bizottság jelzett kezdeményezését, mivel a tervezett lépések rávilágítanak a kis- és középvállalkozások működési lehetőségére.

Szociális ügyek

A munkavállalók egészségének és biztonságának a védelmére szükségesek azok a minimális szabályok, amelyek valamennyi EU tagállamban szabályozzák a munkaidőt.

Az EU munkaidő direktívája értelmében a heti munkaidőt limitálni kell, nem haladhatja meg – még túlórákkal együtt sem – a heti 48 órát. 24 órára vetítve minimálisan 11 órának kell lennie a pihenő időnek, azaz a munkában nem eltöltött időtartamnak. Amennyiben az adott munkavállaló 6 óránál hosszabb idejű műszakban van, úgy pihenőidőt kell számára biztosítani. Minden 7 napos-időszakra a heti minimális pihenő időszak 24 meg nem szakított óra, ami hozzáadódik a 11 órás napi pihenőidőhöz. Éves szinten legalább 4 hetes fizetett szabadság illeti meg a munkavállalót. Éjszakai műszak esetére extra védelem jár (pl. az átlag munkaórák egy 24-órás időtartamot figyelembe véve nem haladhatják meg a 8 órát. Az éjszakai műszakban dolgozók nem végezhetnek 8 órát meghaladó nehéz és veszélyes munkát.

A szociális partnereknek megvan az a lehetőségük, hogy kifejezésre juttassák álláspontjukat akár egy szűkebb, akár egy szélesebb szegmensben, a következő területeket lefedve: behívhatósági idő, minimális pihe-

nődő, az előírtat meghaladó munkaidő nyomon követése, a munka és a család világának jobb összeegyeztethetősége, azon területek meghatározása, ahol a jogszabályi lefedettség nem világos.

A szociális partnerek mind a munkaadói, mind pedig a munkavállalói oldalról kifejezték, hogy a jelenlegi munkaidő szabályokat sürgősen át kell tekinteni. Konszenzus van a felek között abban, hogy mind a munkaadói, mind pedig a munkavállalói képviselők nagyobb rugalmasságot kapjanak, hogy a részleteket megtárgyalhassák. A szociális partnerek EU szintű képviselői már felvették a kapcsolatot más ágazatbeli szervezetekkel, és arra a meghatározásra jutottak, hogy a rugalmasságot a munkaidő tekintetében meg kell őrizni és az intézkedések bevezetését és befogadását ágazati szintre kell helyezni, tekintettel az ágazati igények különbözőségére.

EU kutatási és innovációs forrás

Az Európai Unió textil- és ruházati ipara erősen diverzifikált, az innováció és a kreativitás az ágazat motorja. A képviselt ágazatok termelése 3 fő terület köré koncentrálódik: ruházat és divat; otthoni és belső dekoráció; műszaki textíliák, amelyeket más ágazatokban használnak fel (pl. szállítmányozás, építőipar, egészségügy és bútortipar).

Az EU textil- és ruházati ipara igen aktív és hatékony szereplője az európai kutatási és innovációs programoknak. A jelen és a jövőbeni programokhoz kapcsolódva az alábbi javaslatok és igények merültek fel az ágazat munkavállalói és munkaadói szervezetei részéről:

- a 4. keretprogram (FP4) óta az ipar folyamatosan hanyatló/csökkenő részvételének megállítása és növelése az EU kutatási programjaiban,
- a jövőbeni keretprogramokban a domináns mechanizmus az együttműködő kutatás igénye,
- a programok és projektek adminisztrációs terheinek csökkentése és a megvalósítási folyamat gyorsítása,
- a kis- és középvállalkozások hangsúlyos szerepe a kutatási programokban,
- a közepes méretű vállalatok részvételi ösztönzése, ahol a munkavállalók száma az 1000 főt közelíti. Éppen ezért elgondolkodtató a KKV-k definíciójának újraértelmezése,
- az Európai Technológiai Platformokat szignifikáns sikertörténeteknek kell tekinteni és ezeket meg kell őrizni,
- lehetőséget kell adni arra, hogy a kutatás és az innováció között egy támogató mechanizmust iktassanak be,
- a design-, és kreativitás-alapú innovációkra specifikus támogatás szükséges,
- a közbeszerzés kiaknázásában még sokkal több lehetőség van, mint csupán egy keresleti oldalú innovációs támogatás.

A fentiekben összefoglalt kérdéskörök mindegyike fajsúlyos téma, a szociális partnerek tervezik ezeknek a további részletesebb és mélyebb áttekintését jövőbeni munkájukban.